

LÄNSSTYRELSEN
DALARNA
Kulturmiljöenheten
Antikvarie
Olle Lind

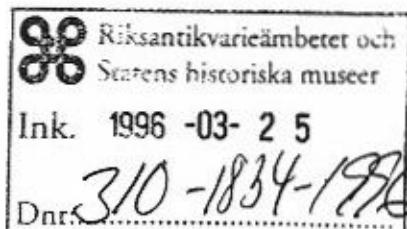
BESLUT

1(4)

1996-03-18

221-12436-94

Rek + mb

Byggnadsminnesförklaring av Böösgården, Kopparvågen 1, Grytnäs socken,
Avesta kommun

LÄNSSTYRELSENS BESLUT (4 bilagor)

Länsstyrelsen i Kopparbergs län beslutar med stöd av 3 kap 1 § (1988:50) lagen om kulturminnen att förklara Böösgården för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt samma lag och kapitel 2 § följande skyddsföreskrifter:

Skyddsområdet omfattar del av fastigheten Kopparvågen 1 enligt situationsplan. Skyddsföreskrifterna omfattar de byggnader som markerats med nummer på situationsplanen: Huvudbyggnaden (1), bykhus/loftbod (2), visthusbod (3), portlider och stall (4), skjul (5) och magasin (6).

1. Byggnaderna markerade nr 1 - 6 får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
2. I byggnadernas inre får inte ingrepp göras i stomme eller befintlig rumsindelning.
3. I de i bilaga 4 kryssmarkerade utrymmena i byggnaden nr 1 och i hela byggnad nr 2, 3 och 4 får inte göras ingrepp i eller ändringar av äldre fast inredning såsom dörrar, fönster, golv, lister, paneler och kakelugnar.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Det område kring byggnaderna som på situationsplanen avgränsas med röd linje ingår i gårdsmiljön och skall hållas i traditionellt skick. Nybyggnader får inte ske inom detta område.

19.96-04-12 beslut 176

Lagakraftbevis A.a

Postadress	Gatuadress	Telefon vx	Direktnr	Telefax
791 84 Falun	Åsgatan 38	023-81 000	023-81 421	023-81 118

LÄNSSTYRELSEN**DALARNA**

Kulturmiljöenheten

Antikvarie

Olle Lind

BESLUT

2(4)

1996-03-18

221-12436-94

Rek + mb

6. Kanalanläggningen med stenskoningar, valv och fundament får inte fyllas igen eller på annat sätt förändras.

Samråd skall ske med länsstyrelsen i frågor som rör underhåll och vård av byggnader och område.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Frågan om byggnadsminnesförklaring väcktes 1994-12-21 av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har i ärendet samrått med Riksantikvarieämbetet och byggnadsnämnden i Avesta kommun. Gamla Byn AB har såsom ägare av fastigheten godkänt föreslagna skyddsföreskrifter.

Böösgården är en handelsgård från 1700- och 1800-talen, centralt belägen i Gamla byn i Avesta. Gården avgränsas av den trånga Böösgränd i söder, Kyrkogatan i öster och Badhusgatan i väster. Mot norr bildar en smal, slingrande kanal gräns. Gårdens byggnadsbestånd består av en huvudbyggnad i två våningar med en vinkelutbyggnad mot norr. En uthuslänga omfattande portlider med stall, skjul och magasin är sammanbyggd med huvudbyggnaden utmed gårdsplanens södra sida. Dess norra sida inramas av två sammanbyggda uthus, vilka inrymmer visthusbod och bykhus.

När Böösgården är uppförd är oklart men sannolikt på 1700-talet; före den stora brand som härjade Avesta 1803. Gårdens kontur finns med på en karta över området från 1759. På ett av uthusen är årtalet 1716 inristat. Den förste kände ägaren av gården var en myntgravör Norman. Efter 1820 övertogs gården av handlanden Karl Lyrberg, Avestas förste handelsman efter stadsrättigheternas indragande 1687. Under Lyrbergs tid var en handelsbod inrymd i huset. Efter Lyrbergs död 1862 övertogs gården av dennes svärson smidesmästaren och direktören Karl Johan Böös. Senare kom gården att tillhöra Avesta Järnverk.

Huvudbyggnaden är uppförd av timmer i två våningar med tegeltäckt sadeltak. Fasaden har en klassicistisk uppbyggnad med indelning av panelklädda knutlådor. Den östra fasaden mot Kyrkogatan är klädd med slät, ljusgul panel liksom den norra gaveln. I övrigt är byggnadens timmerfasader rödfärgad med vitmålade detaljer. Ett smalt våningsband markerar övervåningens övergång i vinden. Mot Böösgränd vetter byggnadens pilasterprydda huvudentré. Stora lunettfönster pryder gavelröstena. En egendomlig detalj är det stenvalv som bär upp byggnadens nordöstra hörn över den kanal som delvis flyter fram under huset.

Huvudbyggnadens byggnadshistoria är oklar. Fasaden bär präge av det tidiga 1800-talet. Vissa inredningsdetaljer utformning tyder dock på att bottenvåningen tillkommit på 1700-talet och övervåningen byggts på senare, under 1800-talets första decennier.

I byggnadens interiör är det främst i övervåningens svit av rum mot Böösgränd och i bottenvåningen sydöstra del som rumsindelning och delar av den äldre fasta inredningen finns bevarad i form av dörrar, paneler, kakelugnar och tak.

Den långa uthuslängan utmed den trånga Böösgränd bildar tillsammans med huvudbyggnaden den norra väggen i ett stadsrum med ålderdomlig karaktär. De rödfärgade och tegeltäckta uthusbyggnaderna är samtliga uppförda av timmer utom skjuet i mitten av uthuslängan mot Böösgränd som är byggt i resvirke. Portlider-byggnaden har en ålderdomlig prägel med utkragat loft. Bland de övriga uthusen är bykstugan och den därmed sammanbyggda visthusboden av särskilt intresse. Bykstugan är en troligen på 1700-talet ombyggd loftbod, som på övervåningen inrymmer två välbevarade bostadsrum. I gårdsmiljön ingår som en viktig del den med stenskoningar och brovalv försedda kanalen, som utgör gräns mot norr.

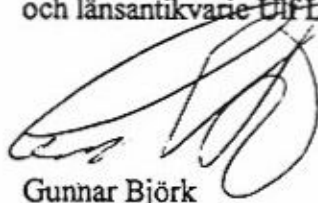
MOTIVERING TILL LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Böösgränd är en välbevarad handelsgård från 1700- och 1800-talen i Gamla byn i Avesta. Huvudbyggnaden utgör ett fint prov på nyklassicistisk träarkitektur. Till gårdens höga kulturhistoriska värde bidrar att den täta gårdsmiljön med raden av timrade uthus mot Böösgränd är bevarad. Gården ingår också som en central del av det ålderdomliga stadsrum som Böösgränd bildar. Den lilla kanalen som delvis passerar under huvudbyggnaden ger anläggningen en pittoresk särprägel.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten enligt bilaga 1.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Gunnar Björk, beslutande, rättsenhetschef Inger Eriksson, tf länsarkitekt Leif Wikström och länsantikvarie Ulf Löfwall föredragande.

Gunnar Björk

Ulf Löfwall

LÄNSSTYRELSEN**DALARNA**

Kulturmiljöenheten

Antikvarie

Olle Lind

BESLUT

1996-03-18

Rek + mb

4(4)

221-12436-94

Bilagor:

Hur man överklagar

Situationsplan

Orienteringskarta

Planritning över huvudbyggnad

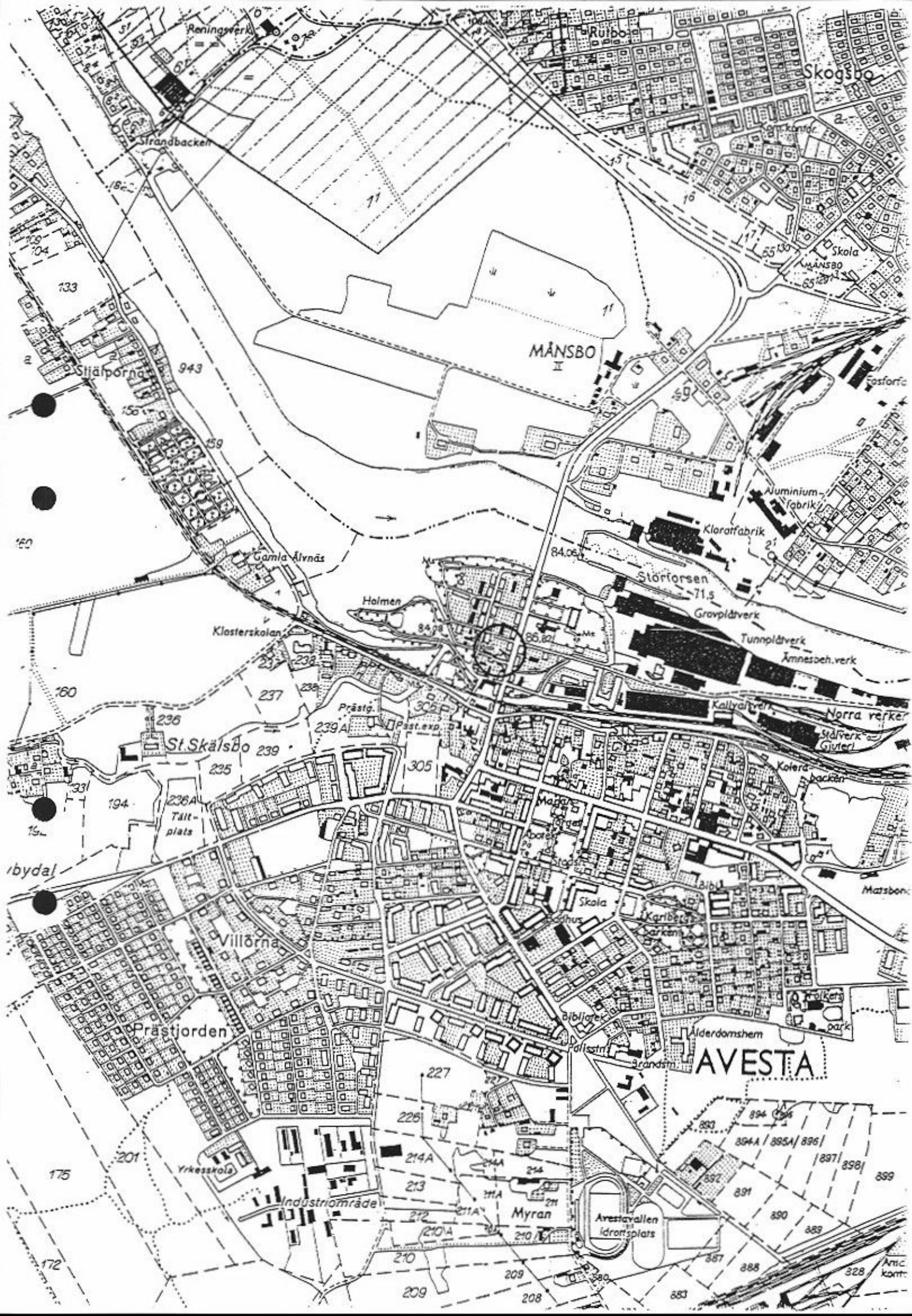
Kopia till:Riksantikvarieämbetet med bilagor

Dalarnas museum

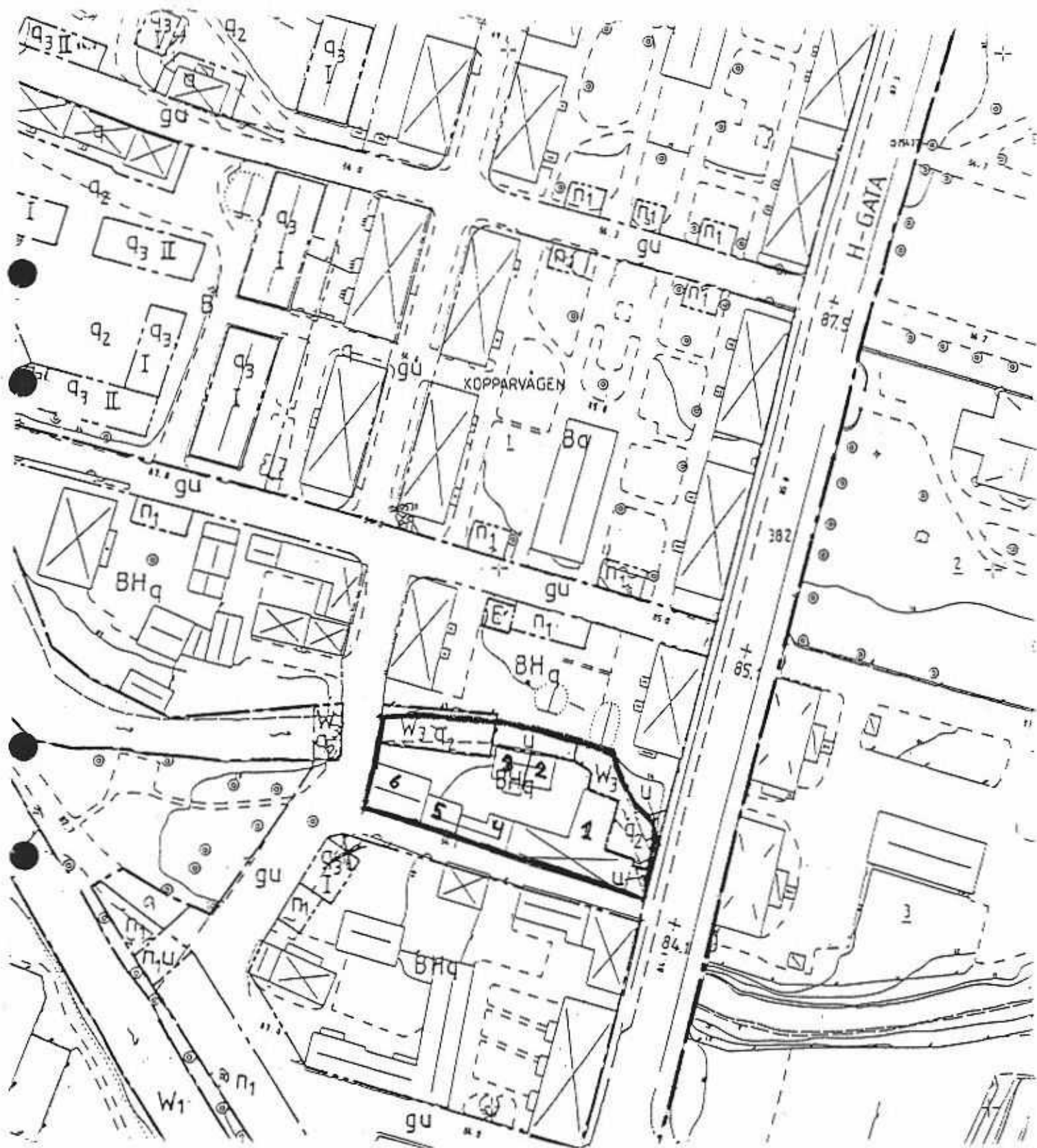
Byggnadsnämnden i Avesta kommun

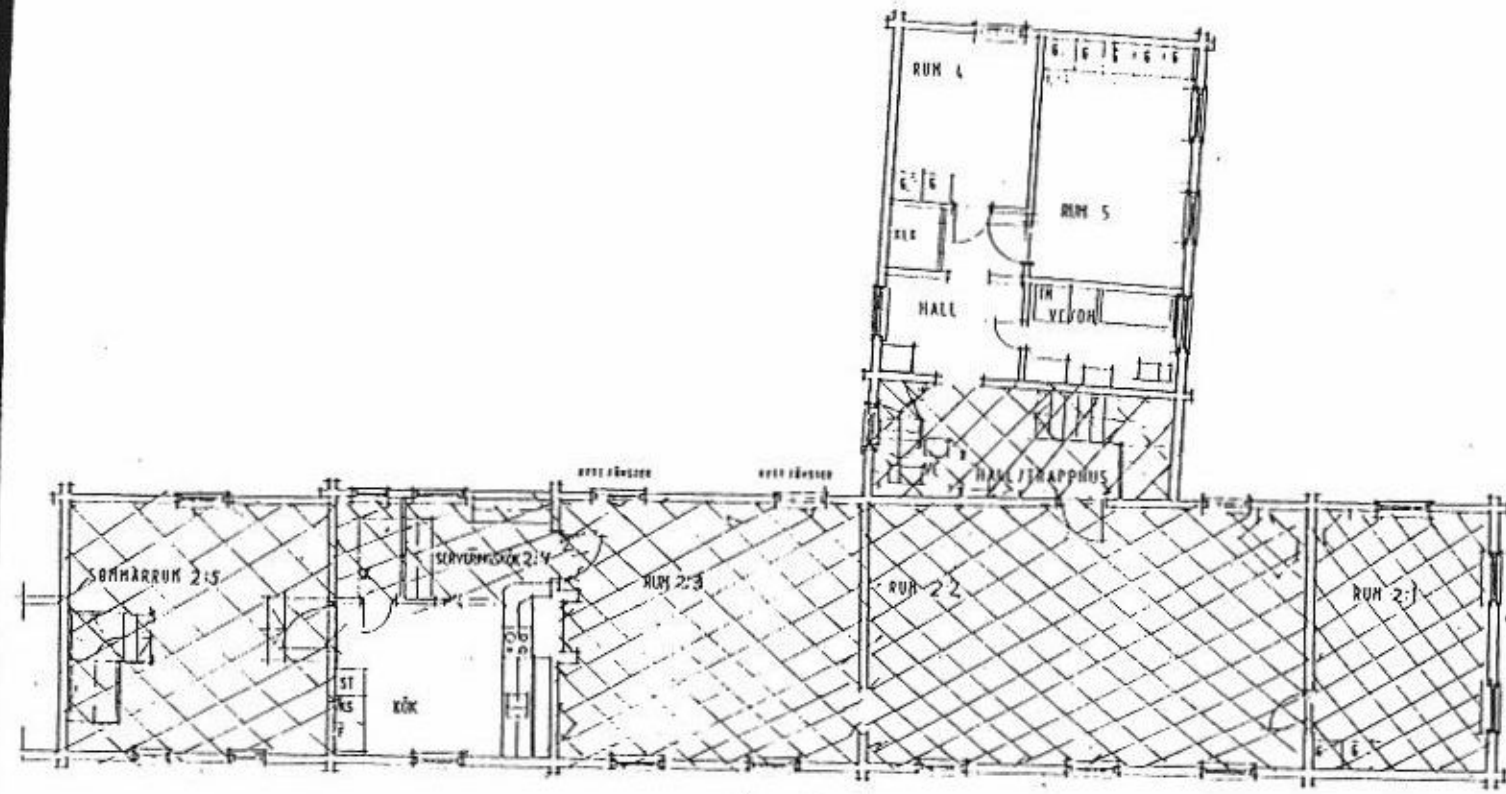
Kulturnämnden i Avesta kommun

Planenheten

Situations plan

ÖVRE PLAN SK 1:100